

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
kn.kl@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för miljöhälsa
Daniel Sundvall

Datum

2025-10-15

Vårt ärendenummer

02885-2025

Ert ärendenummer

KN2025/01049

Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten instämmer i utredningens förslag, men när det gäller avsnitt 8.11 om föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper anser myndigheten att det föreslagna bemyndigandet bör utformas på ett annat sätt.

Övergripande kommentarer

Klimatförändringen kan försämra förutsättningarna för att nå det övergripande målet för folkhälsopolitiken – att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Klimatförändringen medför exempelvis risk för hälsoeffekter orsakade av naturhändelser såsom värmeböljor, torka och översvämningar. Den medför också risker för hälsoeffekter av andra typer av förändringar i ekosystemen, exempelvis förändrade mönster för nederbörd och växtsäsong som kan gynna olika smittämnen och sjukdomsöverförande vektorer. Folkhälsomyndigheten vill därför framhålla att samhällets arbete med klimatanpassningsåtgärder är mycket angeläget.

6.2 Vilka hinder har vi identifierat?

Folkhälsomyndigheten vill lyfta att vi redan ser effekterna av klimatförändringens påverkan på hälsa vilket motiverar åtgärder redan idag och vill därmed särskilt lyfta utredningens resonemang (s. 143) om att betänkandet kommer att behöva följas av nya utredningar, innan det finns förutsättningar att åstadkomma ett samhälle som fullt ut är anpassat till klimatförändringen. Som ett medskick i den fortsatta beredningen av förslagen vill Folkhälsomyndigheten därför betona vikten av att arbetet med klimatanpassning kommer att behöva pågå under lång tid framöver, och innebära planering för såväl dagens situation som för årtionden framåt och in i nästa århundrade.

8.11 Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper

Folkhälsomyndigheten anser att bemyndigandet i 47 c § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska utformas enligt följande:

Folkhälsomyndigheten får meddela föreskrifter om högsta temperatur inomhus i de boendeformer som avses i 8 kap. 4 och 11 §§ och 9 kap. 4 § socialtjänstlagen (2025:400) samt i 9 § p. 8 och p. 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Nedan beskriver myndigheten dels varför det är angeläget med ett förstärkt skydd för känsliga grupper, och dels varför bemyndigandet behöver justeras för att på bästa sätt skydda dessa.

Skäl till förstärkt skydd mot höga inomhustemperaturer för känsliga grupper

Av Folkhälsomyndighetens senaste risk- och sårbarhetsanalys (2024)

”Hälsokonsekvenser av klimatförändring i Sverige” framgår att den mest betydande hälsorisk kopplat till ett förändrat klimat i Sverige är värmeböljor och att de bedöms medföra kritiska konsekvenser för hälsa och har hög sannolikhet att inträffa inom fem år.

Kroniskt sjuka, äldre samt personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, är grupper som löper särskild risk att utsättas för negativa hälsokonsekvenser vid en värmebölja. För personer som lider av depression, annan psykisk ohälsa och missbruk är risken för ökad dödlighet signifikant högre under varma dagar, jämfört med den risk som noterats vid dagar med lägre temperatur. En bidragande faktor är att allvarliga biverkningar av läkemedel ökar vid värmestress.

Folkhälsomyndigheten anser därför att det är av stor vikt att utredningens förslag om skärpta krav för högsta inomhustemperatur i vissa boenden verkställs.

I syfte att inkludera samtliga av dessa grupper behöver boendeformerna i följande lagar uttryckligen anges i bemyndigandet:

Socialtjänstlagen (2025:400):

- 8 kap. 4 § Boendeformer för äldre personer som behöver omvårdnad och särskilt stöd.
- 8 kap. 11 § Bostäder med särskilt stöd för personer som behöver ett sådant boende till följd av att de möter betydande svårigheter i sin livsföring av fysiska, psykiska eller andra skäl.
- 9 kap. 4 § Hem för vård eller boende avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende.

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387):

- 9 § p. 8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet

- 9 § p. 9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna

Skäl till ändrad utformning av bemyndigande

Folkhälsomyndigheten bedömer att det inte är lämpligt att ange begreppet *känsliga grupper* i den föreslagna bestämmelsen med anledning av att det i en tillsynssituation skulle innebära svårigheter att avgöra tillhörighet till den avsedda kategorin. Begreppet känsliga grupper finns inte angivet sedan tidigare i varken miljöbalken eller socialtjänstlagen respektive lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. I förarbetena till bestämmelserna om hälsoskydd i 9 kap. miljöbalken finns uttalanden om att särskild hänsyn ska tas till ”personer som är något känsligare än normalt” och allergiker ges som enda exempel. Även om förarbetsuttalandet och det föreslagna begreppet ”känsliga grupper” i bemyndigandet har liknande utformning samt syfte, bedömer Folkhälsomyndigheten att det är otydligt i vilken utsträckning begreppet kan ha en normstyrande funktion.

Folkhälsomyndigheten delar dock utredningens bedömning om att det är en relevant avgränsning att äldre och personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning som bor i olika vård- och omsorgsboenden omfattas av förslaget eftersom de är extra sårbara för värme. Däremot anser Folkhälsomyndigheten att bemyndigandet skulle få en mer ändamålsenlig och tydligare utformning om det enbart bestod av hänvisningar till bestämmelser som reglerar de specifika boendeformerna i socialtjänstlagen (2025:400) respektive lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Folkhälsomyndigheten delar inte utredningens bedömning om att det finns risk att bemyndigandet, skulle kunna omfatta andra grupper av människor, som inte är mera känsliga för värme än befolkningen i allmänhet.

För såväl tillsynsmyndigheter, som för ansvariga verksamhetsutövare (fastighetsägare och vård- och omsorgsboenden) får det inte råda någon tvekan om ett boende omfattas av gränsvärden för högsta inomhustemperatur utifrån osäkerhet om de boende tillhör kategorin känslig grupp. Om förslaget skulle införas i sin nuvarande utformning finns det en påtaglig risk att majoriteten av tillsynsärendena av detta slag, utifrån svårigheter med regeltolkningen, slutligen skulle behöva avgöras genom överprövning. Folkhälsomyndigheten bedömer att en sådan utveckling skulle riskera att medföra motsatt effekt till vad som åsyftas i utredningens förslag, nämligen att inskräpa vikten av att verksamhetsutövaren för ett boende följer gränsvärdena för högsta temperatur inomhus, och att skyddet mot värme för äldre och personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning blir starkare.

Folkhälsomyndigheten vill förtydliga att myndighetens vägledning *Att hantera hälsoeffekter av värmeböljor – Vägledning till handlingsplaner* bygger på att värmeböljor inte längre är att betrakta som något som sällan inträffar, och inte motsatsen som framgår i betänkandet (s. 220).

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har chefsjuristen Bitte Dellborg, avdelningschefen Lennie Lindberg och enhetschefen Karin Ljung Björklund deltagit. Utredaren Daniel Sundvall har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Daniel Sundvall